

RESOURCE

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2013. С. 590.
2. Лузан П.Г., Лапа О.В., Пащенко Т.М., Мося І.А., Ваніна Н.М., Ямковий О.О. Методичні рекомендації щодо розроблення валідних тестів у закладах фахової передвищої освіти / за ред. П.Г.Лузан. Київ: ІПО НАПН України, 2022. С. 173.
3. Scrivener J. Learning Teaching. Oxford: MacMillan, 2005. 429 p.

Дубинюк Ю.М.

*здобувач першого рівня вищої освіти,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Науковий керівник – канд. філол.х наук, доцент Людмила Близнюк*

АЛЬТЕРНАТИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Альтернативна освіта в Україні набуває дедалі більшої популярності, особливо в умовах змін, спричинених глобалізацією та війною. Відзначається зростання інтересу до нових форм навчання, таких як домашнє навчання, дистанційне навчання, екстернат та спеціальні програми в приватних школах. Ці моделі дозволяють сім'ям адаптуватися до нових умов, зберігаючи якість освіти для своїх дітей.

Мета дослідження полягає в аналізі альтернативної освіти в Україні, її особливостей, переваг та недоліків, а також вивченні перспектив розвитку.

Альтернативна освіта в Україні представлена різними формами навчання, кожна з яких має свої особливості й переваги. Однією з найпопулярніших є домашнє навчання, що дозволяє батькам самостійно організовувати навчальний процес для своїх дітей. На думку Г. Товканець, сімейна форма навчання створює можливості для вибору програм, які відповідають індивідуальним потребам і можливостям дитини, а також дозволяє визначити зручний темп і стиль навчання. Це сприяє тому, що учні здобувають знання у комфортному середовищі, зосереджуючись на власних інтересах та сильних сторонах. Проте, такий формат вимагає значної залученості й педагогічних знань від батьків, що не завжди є можливим для кожної сім'ї [8, с. 49–52].

Дистанційне навчання набуло особливого значення під час сучасних викликів, таких як пандемія та війна, оскільки надає можливість здобувати освіту незалежно від місця проживання. Використовуючи технології, учні можуть брати участь в онлайн-заняттях, отримувати навчальні матеріали та спілкуватися з викладачами через інтернет. Такий формат не лише розширює доступ до освіти, але й сприяє розвитку цифрових навичок, що є надзвичайно важливим у сучасному світі. Ще однією формою є екстернат, який дозволяє учням складати іспити без постійного відвідування навчального закладу. Ця модель підходить для тих, хто має потребу в гнучкому графіку або поєднує

навчання з іншими обов'язками. Усі ці форми альтернативної освіти є надзвичайно актуальними в умовах змін та необхідності адаптації освітньої системи до сучасних потреб.

Альтернативні освітні системи в Україні істотно відрізняються від традиційної освіти, головним чином завдяки більшій гнучкості у виборі методів і змісту навчання. У традиційній системі освітній процес чітко регулюється державними стандартами та програмами, що визначають обов'язковий обсяг матеріалу для вивчення. Натомість альтернативні освітні моделі дозволяють пристосувати програми під запити та потреби кожного учня, надаючи більшу свободу у виборі тем і підходів. Це сприяє тому, що учні можуть заглиблюватися у ті дисципліни, які дійсно їх цікавлять, і розвивати свої таланти.

Автор З. Берегова у своїй роботі “Альтернативна школа-як одна із основних нових моделей розвитку сучасного навчання дітей” вважає, що альтернативні системи навчання сприяють розвитку критичного мислення, творчих здібностей та самостійності учнів [1, с. 42–44].

У порівнянні з традиційною системою, де переважає механічне запам'ятовування фактів, альтернативне навчання орієнтоване на активне залучення учнів у процес пізнання, розвиток проблемного мислення та участь у проєктній діяльності. Це допомагає учням не лише здобувати нові знання, але й аналізувати, порівнювати інформацію, ставити запитання та шукати відповіді. Такі навички є надзвичайно важливими в умовах швидких змін та викликів, що вимагають адаптивності, креативності й незалежного мислення. Таким чином, альтернативна освіта формує особистостей, які готові до життя у динамічному суспільстві та здатні ефективно реагувати на виклики сучасності.

Як вважає І. Мартинчук, автор роботи “Альтернативні школи України: історія становлення і перспективи. Історичні і політологічні дослідження”, альтернативна освіта стає важливим елементом сучасної навчальної системи, пропонуючи можливість індивідуалізованого підходу, де учень може розвивати свої особистісні якості, спираючись на власні інтереси. Вона підкреслює, що такі школи надають свободу вибору в освітньому процесі, але одночасно мають виклики, пов'язані з відсутністю уніфікованих стандартів, що може впливати на рівень доступу до якісних ресурсів [5].

Г.С. Товканець у статті “Сімейна форма навчання як альтернативна освіта в українському освітньому просторі” також зазначає, що сімейна форма навчання, як одна з моделей альтернативної освіти, створює для дитини індивідуалізоване та комфортне середовище. Проте війна та сучасні соціальні виклики загострили проблему доступу до ресурсів і питання соціалізації, що ставить перед освітньою системою завдання вдосконалення цих форм навчання [8, с. 49–52].

Як зазначають автори Фірсов В.С., Береда Т.М., Хватова О.Г., альтернативні освітні моделі в Україні швидко розвиваються, але на практиці їх упровадження стикається з низкою проблем. Серед основних – недостатня підготовка педагогів для роботи в альтернативних навчальних умовах і обмежений доступ до якісних навчальних ресурсів, необхідних для забезпечення повноцінного навчання [10, с. 35].

На думку Близнюк Л.М., Козак А.В., Шостак У.В. пандемія показала, що навчання в альтернативному форматі, зокрема дистанційному, є можливістю для розвитку нових освітніх методик, але при цьому потребує сучасних матеріально-технічних умов, яких часто не вистачає. Водночас, як вважає Товканець, багато сімей відчують труднощі через нестачу ресурсів, що ускладнює організацію домашнього навчання й перешкоджає ефективній реалізації альтернативних моделей освіти у повсякденному житті [2, с. 102–105].

Як вважають автори, система альтернативної освіти в Україні має значний потенціал для подальшого розвитку, але для цього необхідно вирішити низку викликів. Зокрема, важливо розробити державні стандарти для альтернативних освітніх програм та забезпечити рівний доступ до якісної освіти для всіх дітей. У своїй роботі “Розвиток альтернативної освіти в США”, автори І. Козубовська, В. Палкуш, О. Товканець звертають увагу на те, що розвиток альтернативної освіти потребує впровадження чітких методичних і нормативних засад для гармонійної інтеграції таких форм навчання в традиційну освітню систему [4, с. 62–65].

Перспективи розвитку альтернативної освіти включають інтеграцію альтернативних методик у загальноприйняті освітні практики, що сприятиме створенню більш гнучкої та адаптивної системи освіти, здатної відповідати на сучасні виклики. Вивчення альтернативних моделей шкіл може допомогти в розвитку інновацій у навчанні, що дозволить враховувати індивідуальні потреби дітей та забезпечити більш ефективне навчання в умовах постійних змін.

Висновок. Отже, альтернативна освіта в Україні є важливим елементом сучасної освітньої системи, який відповідає на потреби суспільства у нових формах навчання. Переваги, такі як гнучкість і можливість індивідуалізації, є значними, проте важливо також враховувати виклики, з якими стикається ця система. Вивчення альтернативної освіти відкриває нові перспективи для покращення освітнього процесу в Україні та адаптації його до сучасних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берегова З. Альтернативна школа-як одна із основних нових моделей розвитку сучасного навчання дітей. *Дидаскал*, (19), 2019. С. 42–44.
2. Близнюк Л.М., Козак А.В., Шостак У.В. Вивчення іноземної мови в часи пандемії: криза чи шанс. *Інноваційна педагогіка*. 2021. №38. С. 102–105.
3. Вальдорфська педагогіка : в гармонії тіла, душі та духу. *Навчально-методичний посібник [упоряд. О. Передерій]*. Дніпро : Акцент, 2016. 119 с.
4. Козубовська І., Палкуш В., Товканець О. Розвиток альтернативної освіти в США. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: “Педагогіка. Соціальна робота”*. 2021. ВІПУСК 2, № 49. С. 62–65.
5. Мартинчук І. Альтернативні школи України: історія становлення і перспективи. *Історичні і політологічні дослідження*, № 2 (61), 2017. УДК 37.018.58
6. Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повоєнні перспективи. *Інформаційно-аналітичний збірник*. 2023. 64 с.

7. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: *Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С.М. Шкарлета*. Київ-Чернівці “Букрек”. 2022. 140 с.
8. Товканець Г. Сімейна форма навчання як альтернативна освіта в українському освітньому просторі //Молодь і ринок. 2023. №. 1/209. С. 49–52.
9. Фірсов В.С., Береда Т.М., Хватова О.Г. Модель школи вільного вибору “Акцент”. Школа вільного вибору “Акцент”: *Науково-методичний збірник*. Дніпро, 2021. 24 с.
10. Фірсов В.С., Береда Т.М., Хватова О.Г. Організація дистанційної та мережевої форм навчання та створення внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Школа вільного вибору “Акцент”: *Науково-методичний збірник*. Дніпро, 2021. 35 с.

Дюгованець К.М.

*здобувач першого рівня вищої освіти,
Ужгородський національний університет*

THE ROLE OF MULTICULTURAL AWARENESS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

With the expanding diversity in classrooms worldwide, integrating multicultural perspectives into education has become increasingly important. This is particularly crucial in foreign language instruction, where the understanding of diverse cultural contexts is essential to meaningful language acquisition. In this respect, the study focusing on integrating multicultural elements in English language teaching seems relevant and promising, since it can shed light on the essential aspects of developing students' intercultural competence and the ability to navigate cross-cultural differences.

Multicultural education transcends mere tolerance of differences, promoting instead a deeper harmony and mutual respect among individuals, which in turn nurtures a positive and collaborative learning environment. The former pertains to “maintaining harmony, providing ethics in other groups' opinions, upholding humanitarian principles” [2, p. 424] and extending multicultural understanding beyond merely respecting differences to fostering unity and ethical interaction within the community.

One of the issues addressed in this research is the need for effective incorporation of multicultural elements in foreign language classrooms to support both linguistic proficiency and intercultural competence among students. The role of instructional materials, particularly textbooks, in integrating multicultural content has been widely recognized. M.H. Tirnaz and M. Morady Moghaddam maintain that teacher education programs must equip teachers with the necessary skills and attitudes to navigate multicultural content effectively [4, p. 88]. Such preparation helps educators be “sensitive to the multicultural and intercultural content” [4, p. 88] in language teaching resources, thereby fostering a classroom environment that respects and promotes diverse perspectives.